

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak tork zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

"Stajerc" izhajajo vsaki petek, določna z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 kroune, za pol in četr leta razmeroma; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslojše št. 3.

Štev. 37.

V Ptuj v nedeljo dne 11. septembra 1910.

XI. letnik.

Velikanski polom na Koroškem.

Vsa koroška dežela je grozovito razburjena in pričakuje s strahom in trepetom gospodarske katastrofe, kakršne še ni doživela. V vseh občinskih in vseh je jok in skrb prešine sleherno srce. Na tisoče poštenih, delavnih vernih kmetov izgubilo je vse krvave krajcarje, ki so si jih tekcom desetletij v težki borbi za obstanek pribrali. Izdani, zapravljeni, v Ameriko odnešeni so kmetaki denarji, katere so skrbni očetje v posojilnice nosili, da bi si z njimi zmanjšali skrb za stare dni. Vse je šlo, vse je zapravljeno...

Od vseh strani lepe koroške dežele nam prihajajo pisma, v katerih zbegani kmetje povprašujejo, kaj je in kako stoji stvar. S solzami so ta pisma poštenih, svobolnih kmetov, skrbnih družinskih očetov, revnih dekel in hlapcev pisana. In krvavi nam srce, da to nesrečne ljudi ne moremo pomiriti, da jim moramo resnico povedati. Ta resnica pa je tako gorostana, tako strahovita, da se človeku kar lasi težijo. Pravi nam to-le, kar se ne da in ne sme zatajiti:

Najmanje štiri milijone ljudskega denarja so brezvestni klerikalni voditelji zapravili, pokračili in odnesli! Hodili so z medenimi besedami med lahkoverno ljudstvo, pridigovali in lagali so tako sladko, da jim je šlo neštevilno oseb na lim. Ustanovljali so klerikalne posojilnice in vabili kmete, da naj vanje svoje pribrajene denarje vložijo. Zbrane kmetake denarje pa so poslali v "centralno kaso", katere načelnik in vladar je bil monsignore Weiss. In ta monsignore Weiss, ta dabovniški ropar, je vzel milijone tega nabranega denarja ter ga vrgel v žrelo duhovskega špekulanta, monsignore Kayserja. Dolgo sta s pomočjo farškega časopisa sleparila javnost. Zdaj pa je prišel polom: monsignore Kayser sedi v ječi, monsignore Weiss pa je pobral pol milijona gotovega denarja ter se je odpeljal v Ameriko... Po vaseh pa prihajajo kmetje in zahtevajo svoj vloženi denar od posojilnic nazaj. Ali zastonj, zastonj, kajti — denarja ni več!

To je resnica! Monsignore Podgorc se je vozil po Dunaju, da bi kje denarje dobil. Pa ni šlo! In škofa dr. Kahna, ki je baje za velikansko svoto denarja s svojim imenom jamčil, hočejo proglašati za duševno bolnega; potem ne boče nikdo od njega plačila zahteval...

Velikanski in strahoviti je ta polom koroškega klerikalstva! In kmetje vidijo zdaj jasno, kam jih vodi črna politika. Jasno vidijo, da so jih tisti krvavo ogoljufali kateri so jih "v imenu vere" v farške posojilnice komandirali... Napredni kmetje pa so zadovoljni in veseli, da niso svoje denarje tem goljufivim črnosuknežem zaupali.

Klerikalci letajo zdaj okoli vlade in zahtevajo, da naj ona denarja podeli. Z denarjem davkoplačevalcev naj bi se torej lumparije farških roparjev in špekulantov poplačalo! Mislimo, da to ne boče šlo...

Mi gotovo nesrečne kmete obžalujemo, ki so se pustili od teh sleparjev zapeljati. Kdor zdaj zanaprej klerikalcem še kaj zaupa, ta je

pač sam kriv svoje nesreče! Klerikalizem na Koroškem je dogospodaril. In žalibog tudi vera boče valed tega zločina hudo trpela.

Polom na Koroškem pa je tudi veliko in glasno svarilo za vse druge dežele. Pri nas na spodnjem Stajerskem n. p. ustanovljajo slovenski klerikalci in liberalci na vseh krajih in koncih svoje posojilnice. In vse te prvaške slovenske posojilnice so brez prave podlage; ustanovljene so brez potrebe edino iz političnih vzrokov in vodijo jih nepoučeni, neizobraženi ljudje, ki niti v decimalkah računati ne znajo. Nadzorstva, revizije, jamstva pa ni pri teh slovenskih posojilnicah. Tako bočejo velikanskemu polomu na Koroškem sledili še drugi in tudi stajerske posojilnice čaka gotovo ista usoda...

Kmetje, pomislite vse to!

Politični pregled.

Trgovinska pogodba z Rumunsko je torej pravomočna. Glanom uradnih časopisov stopila je s 1. septembrom v veljavo.

Ministerski sestanek v Salzburgu sta se te dni šela avstrijski zunanji minister grof Aehrenthal in italijanski minister San Giuliano. Sestanek je imel glavni namen, da utrdi trozvezje. Naš cesar je oba ministra v posebni avdienci sprejel.

V Trstu se v zadnjem času vedno demonstracije ponavljajo. Tržaškim slovenskim voditeljem je menda dolgčas, ako se jih v časopisju ne imenuje. Preteklo nedeljo napravila je zopet neka hrvatska organizacija "izlet" v Trst. Prišlo je do hudih bojev in pretepot z Lzhi. Policoja in vojski so napravili red.

Zaradi draginje mesa je povsod, zlasti pa na Dunaju, mnogo razburjenja. 100.000 uradnikov je izjavilo, da pričnejo štrajkati, ako se položaj ne spremeni. Draginja je res že grozna.

Serajevski občinski svet je vlada razpustila. Ta razpust je bil potreben, ker so Muhamedanci in hrvatski Muhamedanci svoje mandate odložili. Tudi je bil župan odstopil.

Na smrt obsajeni in tudi že obošeni so bili v Prizrendu trije voditelji Albancev. Turška vlada nastopa torej ojstro proti ustašem.

Koreja japonski izročena. Koreja, znana iz rusko-japonske vojne, je zdaj popolnoma Japonski izročena. Korejski cesar oddal je vse svoje vladarske pravice za večne čase japonskemu cesarju. Ljudstvo se je pri tej spremembi mirno zadržalo. Tako je torej glavna želja Japonske uresničena. Koreja je novz japonska provinca in nosi zdaj ime Cho-Sen. Tako je žilavi japonski narod natihoma veliko zmago dosegel.

Dopisi.

Šent Vid pri Ptuj. Veliko je veselje našo krasno zmago in kmetje se smejejo razburjenju prepalih nasprotnikov. Vsi, od prvega do zadnjega davkoplačevalca, ki niso ravno podrepniki Tombahove žalostne stranke, so veseli izida volitev. In celo berahči in občinski ubožci se veselijo; kajti Tombahov občinski odbor si je sam sicer plače vžikal, berahcem pa je itak borno podporo skrajšal. S solznimi očmi se u zapuščeni

reveži zdaj veselijo, da je stari odbor vržen. Ali v drugi čutijo ednako veselje. Kajti tega nam pač nikdo ne more utajiti, da je dosedanja od Tombaha zapeljani občinski zastop davkoplačevalcem žepe izpraznil, napravil pa ni ničesar koristnega... Nasprotniki so seveda kar poparjeni. Pri teh volitvah se je pokazalo, koliko vpliva ima Tombahova stranka v občini. Najboljši njihovi pristaši so jim to pot hrbet pokazali in so jih zapuščili. Velik je ta polom pravokov, kajti pomisliti se mora, da so vse tri razrede izgubili. To jim seveda zdaj v glavo ne gre. Tombah, pater Peter, Koderman, Jurkmanov Tina v Pobrežu itd. mislijo, da so vse to samo sanje in ne resnica. Začela jih je glava boleti. Zato so baje vložili rekurz, s katerim mislijo več doseči, kakor z volilci, ki so jim figo pokazali. Ali upanja ni prav nobena, da bi se temu Tombahovemu rekuru ugodilo. Rekurz se boče natanko pregledal, kajti to ne gre, da bi par iz občinskega zastopa van vrženih oseb 300 volilcev strahovali. Tombah ne boče nikogar z svojim rekurzom za nos vodil. Volitev se je vršila pod vodstvom c. k. komisarja in še drugega uradnika; tudi c. k. orožniki so bili navzoči ter so gledali, da se ničesar protipostavne ne zgodi. Rekuru se torej zanesljivo ne boče ugodilo in volitev z dne 20.—26. avgusta se mora potrditi. Sicer pa vemo, da se boče Tombahova banda s svojim lažnim rekurzom le dalje časa na povrju obdržati. Gospodarili bi radi še nekaj časa v občini, ti predrzneži! Davkoplačevalci pa so veseli, da je tega gospodarjenja enkrat konec. Zato je šla večja deputacija davkoplačevalcev k okrajnemu glavarstvu in predložila protestni spis proti rekuriranju, ki je le navadno politično sleparjenje javnosti. Ta napredni protest je podpisala 102 davkoplačevalcev. Upamo, da boče oblast ta protest vpoštevala in političnemu švindelnju Tombahove bande konec naredila. Kmetje in davkoplačevalci zahtevajo odločno, da se Tombahov lažni rekurz takoj reči, da se stari, nezmožni in nezaujni občinski zastop razpusti, da prevzame za sedaj politična oblast uradovanje in da se konstituira čimprej novo izvoljeni občinski zastop. To mora biti, kajti ljudstvo je na dan volitve svoje mnenje povedalo. Tombah naj ima patra Petra za norca, Peter pa Kovačiča, — mi kmetje pa se ne pustimo več od te klaverne gospode komandirati. Mi hočemo, da pride enkrat red v občino in da se prične gospodarsko delo. Prvaki nas hočejo na beraško palico spraviti, — mi pa si bodemo znali pomagati!

Iz Opletnice. Naš povsod znani "Todtenkopf" Anton pač ne more pustiti ljudi na miru. Ako ne hojska, ne draži in na drug način ne žali ljudi po sari osebnosti, poslušajte si še njemu udane časnike, da prav po fakinso napada poštene kmete in trgovce. Pomagajte mu pa še k temu krščanskemu djanju njegovi ljubljenci, kateri si najraje pri ljubljanskem "Florjanu" in drugem špirtu okrepčujejo svoje izpridene mozgane, da še potem lažje zamora poralati katero izprideno po svojem umazanem jeziku. Dne 1. septembra t. l. prinesel je v št. 35 "Slovenski Slepac" novico, da je g. Franc Pozne kupil Magereavov posest za 40.000 K in da mu nobeden

V vsaki hiši naj bodejo „Stajercéve“ užigalice!